

ПРОФЕСІЙНО-ПРАВОВА ПІДГОТОВКА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УКРАЇНІ ТА В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Навесні 2014 року серед експертів почалися розмови стосовно проведення реформ у силовому блоці. Після проведення виборів нової влади та формування складу законодавчих та виконавчих органів розпочався процес складних реформ, метою яких було викорінення корупції та беззаконня із судової та правоохоронної систем.

Для проведення якісних реформ владою прийнято рішення використати успішний досвід закордонних партнерів. Саме з цією метою Кабінет Міністрів України призначив Еку Згуладзе першим заступником Міністра внутрішніх справ, що зіграло значну роль у створенні і розвитку української поліції.

7 листопада 2015 року набули чинності Закон України «Про Національну поліцію» і Положення про Національну поліцію, затверджене Постановою КМУ 28 жовтня 2015 року. З цього дня міліція в Україні офіційно припинила своє існування.

Відповідно до ст. 17 Закону України «Про Національну поліцію» поліцейським є громадянин України, який склав Присягу поліцейського, проходить службу на відповідних посадах у поліції і якому присвоєно спеціальне звання поліції.

Тобто, будь-якій особі, старшій 18 років, яка має щонайменше повну загальну освіту і хороший стан здоров'я, наявність посвідчення водія категорії В, відсутність судимості, вільне володіння українською мовою відкривається шлях до поліцейської посади.

При цьому обіцяють принципово нову для України систему охорони правопорядку, професійну підготовку за міжнародними стандартами, стипендію під час навчання, престижну стабільну роботу, гідну зарплату, нову уніформу, новий службовий автомобіль, перспективу кар'єрного росту.

Зважаючи на мету реформи та орієнтир на зарубіжний досвід, постає цілком раціональне питання: чи можливе якісне виконання правоохоронних функцій, не маючи вищої юридичної освіти?

Як зазначила голова Національної поліції України Хатія Деканоїдзе – вища освіта поліції не потрібна. Працюючи в Грузії, вона ліквідувала багаторічне навчання в поліцейській академії, замінивши на тренінги з права, тактики та стрільби. А замість генералів-теоретиків набрала у викладачі іноземних спеціалістів та «реальних» поліцейських.

Та, можливо, реформуючи будь-яку галузь, необхідно звернути свій погляд на підготовку кадрів сталими державами?! Так, високий професіоналізм поліції досягається не лише завдяки глибокій професійній підготовці у фахових поліцейських закладах освіти – поліцейський в США, Великобританії, Франції, в інших країнах змушений протягом всієї служби навчатись, від цього залежить його просування по службі, присвоєння офіцерського чину, оплата праці, пільги тощо. Для цього підготовка в навчальних закладах повинна закласти не лише знання і уміння, а й здатність до саморозвитку, адаптації до нових соціальних, інформаційних, технічних та технологічних вимог, кваліфікованого здобуття нових знань шляхом самоосвіти – тобто мусить ґрунтуватись на засадах випереджальної освіти.

Поліція Канади також має складну структуру, поділяється на федеральну, провінційну і муніципальну. Провідна роль належить федеральним структурам – Королівській канадській кінній поліції (КККП), що є унікальним формуванням, котре діє на державному і провінційному рівні. Вона має свою систему підготовки кадрів, в якій найбільш розповсюдженою формою є спеціалізовані навчальні центри КККП. Головним навчальним закладом є Канадський поліцейський корпус у Оттаві, де слухачі опановують програму, що складається із 41 курсу. Першочергове значення надається практичній підготовці поліцейського до служби. Щорічно Коледж випускає 500 курсантів. КККП має також школу верхової їзди, школу служби поліцейських собак, школу стройової музики, низку інших закладів освіти.

Специфіка навчання поліцейських у Японії обумовлюється досить складною, розгалуженою і деталізованою за напрямками діяльності структурою поліції. Заклади освіти японської поліції зосереджені переважно на рівні приданих організацій. Тут діють: провідний заклад з підготовки майбутніх поліцейських найвищої кваліфікації – Національна поліцейська академія, школа імператорської охорони, курси криміналістів, вищі курси для керівників слідчих органів, школа поліцейського зв'язку.

Заслугує на увагу підготовка поліцейських кадрів у Литві, Латвії, Естонії та Молдові. Поруч з кадровими апаратами з'явилися такі нові підрозділи по роботі з особовим складом, такі, як відділ професійної етики і соціального захисту в Литві, відділ соціально-економічного розвитку в Молдові, психологічна служба в Латвії. Такі структурні зміни передбачають розширення спектру спеціальностей та спеціалізацій підготовки фахівців у національних поліцейських закладах освіти, таких, як Поліцейська академія ім. Штефана чел-Маре, Кишинівська школа поліції в Молдові, Поліцейська академія Литви та ін.

Підготовка кадрів для органів внутрішніх справ у кожній країні потребує тісної взаємодії відомчих навчальних закладів (це ж стосується і

відомчої вузівської науки). Серед беззастережних здобутків поліцейської освіти в розвинених країнах є її висока технічна оснащеність, прикладність навчального процесу і наукових досліджень, навчання конкретної роботи, вироблення навичок і вмінь (часто доведених до автоматизму). Тут готуються фахівці з конкретних напрямів діяльності, адаптовані до реальних умов. Це, безумовно, той стандарт, якого повинні прагнути ВЗО МВС України.

Разом з тим, загальноосвітня, теоретична підготовка, світоглядні питання за кордоном певною мірою поступається вітчизняній. І це не можна вважати недоліком, котрий слід долати. З багатьох позицій відомчої освіти нам сьогодні треба «тягтися» до західного рівня, але чимало вітчизняних здобутків є, їх слід зберігати, примножувати, пишатись ними.

УДК 343.35

Юзікова Н. С., к.ю.н., доцент,
Дніпропетровський національний університет ім. О. Гончара,
м. Дніпропетровськ, Україна

НЕПОВНОЛІТНІ «ВЕРШНИКИ ПРАВОСУДДЯ» – НАСЛІДОК ДЕФОРМАЦІЇ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУТІВ ДЕРЖАВИ

Внутрішня та зовнішня політика держави віддзеркалюється на загальній обстановці в країні, на процесах, які торкаються усіх соціальних інститутів. Сьогодні спостерігається нестабільність внутрішньої загальнополітичної обстановки в державі, яка пов'язана із загостренням протистояння гілок влади; корумпованістю усіх рівнів державної служби, одночасним процесом бюрократизацію державного апарату та невиннованим зростанням чисельності чиновників різних ланок; відчуження значної частини соціуму від інститутів влади та системи соціального управління; відсутність науково обґрунтованої, зрозумілої для населення політики щодо різних аспектів національної безпеки, та її складових (кримінальної політики, загальнодержавної політики спрямованої на забезпечення гідного розвитку і захисту прав дитини, на зміцнення сім'ї, морального здоров'я дітей в Україні).

Важливою складовою функціональності соціальних інститутів є: наявність соціальних норм, приписів, які регулюють поведінку людей; наявність матеріальних засобів для підтримання діяльності інституту; інтеграція інституту в соціальну систему, що забезпечує йому підтримку самого суспільства; можливість здійснювати соціальний контроль за дотриманням норм поведінки.